

DOI: 10.25140/2411-5215-2021-4(28)-102-111

УДК 338.439

JEL Classification: L66; G31

Денис Криловдоктор економічних наук, заслужений економіст України
Запорізький національний університет (Запоріжжя, Україна)E-mail: d.v.krilov76@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8522-5433>**Олена Філатова**

здобувач

Міжнародний науково-технічний університет академіка Юрія Бугая (Київ, Україна)

E-mail: filatovaolena2021@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1460-7922>**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
ТА ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ В УКРАЇНІ**

У статті досліджено розвиток галузі харчової промисловості в Україні. Зазначено, що її матеріально-ресурсне забезпечення та ефективний розвиток безпосередньо залежать від обсягу, структури та напрямку вкладення інвестиційних ресурсів, впровадження інновацій та забезпечення фінансової стійкості. Зауважено, що перевищення прямих іноземних інвестицій над портфельними іноземними інвестиціями у 2020 році, як рекордний мінімум, можна пов'язати з активними політичними діями в Україні, продовженням військових дій, а також запровадженням карантинних обмежень. Перелічено фактори, які впливають на інвестиційний клімат саме для подальшого розвитку галузі харчової промисловості. Визначено стратегічні й тактичні цілі для подальшого розвитку галузі, засоби та інструменти досягнення мети. Запропоновано організаційно-економічний механізм розвитку галузі харчової промисловості та створення кооперативів за рахунок венчурного фінансування при укладанні венчурних угод.

Ключові слова: харчова промисловість; агрокомплекс; інвестиційна привабливість; капітальні інвестиції; прями інвестиції; переробна промисловість; імпорт; експорт.

Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 16.

Постановка проблеми. Поширеність COVID-19 суттєво вплинула на споживчі звички, багато країн прийняли таку політику, як блокування, яка зводила до мінімуму взаємодію між людьми. Як наслідок пандемії в Україні – це падіння і харчової промисловості. Т. Грабович та Г. Немченка наголошують, що «...витрати населення (в середньому до 60 %) – це продукти харчування, тому ця галузь у структурі економіки України є надзвичайно важливою, тобто розвиток цієї галузі повинен бути пріоритетом для держави для досягнення національної конкурентоспроможності» [1; 2]. Як зазначають науковці, «...склад харчової промисловості – це понад двадцять підгалузей і найважливішими є: м'ясна, молокопереробна, млинарська, круп'яна, виноробна, консервна, цукрова тощо» [3].

На сьогодні проблема інвестування – це гостре питання як для України, так і більшості країн світу. Україна опинилася в умовах фактичного технічного дефолту, можна спостерігати зменшення підприємницької активності та зупинку економічних бізнес-процесів взагалі, що обов'язково позначається на фінансовій стабільності реального сектору економіки [4]. Адже фінансові ресурси та інвестиції є запорукою економічної стабільності та розвитку країни, відновлення та модернізації матеріально-технічної бази підприємств і загалом забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної харчової промисловості, оскільки розвиток і процвітання галузі безпосередньо залежать від процесу інвестування у впровадження інновацій та технологічний розвиток для забезпечення фінансової стабільності та стійкості [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині багато питань щодо розвитку галузі харчової промисловості та розвитку підприємств харчової галузі досліджувалося такими провідними науковцями та фахівцями, як Л. Дейнеко, О. Гальцова, М. Кропивко, П. Саблук, В. Ткаченко, І. Юхновський та ін. Щодо інвестиційної привабливості галузі харчової промисловості та об'єктів інвестування, то значний внесок зробили такі науковці, як І. Бланк, С. Герасимчук, С. Гуткевич, А. Філіпенко, О. Задоя тощо. Вивчен-

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

ня різноманітних аспектів сфери іноземного інвестування знайшло відображення у працях: Л. Басовського, А. Гойко, Б. Губського, В. Гриньова, Л. Коваленко, В. Козика, Ю. Макогона, В. Новицького, А. Поручника, А. Філіпенка та ін. Питанням щодо розвитку інвестиційних відносин та здійснення прямих інвестицій приділено увага таких учених, як І. Бланк, В. Геєць, М. Войнаренко, З. Варналій, які запропонували методику оцінювання ефективності та розвитку інноваційних процесів.

Виділення недосліджених частин загальної потреби. Попри наявні розробки та дослідження багатьох науковців подальшого розгляду й аналізу потребують питання, які пов'язані зі зміною сьогоденних економіко-політичних умов, певної географічної та економічної орієнтації вітчизняних підприємств щодо реалізації виробленої продукції, а також певного узагальнення методів оцінки інвестиційної привабливості галузі.

Метою статті є визначення проблем щодо перспективи подальшого розвитку харчової промисловості та її інвестиційна привабливість в Україні.

Виклад основного матеріалу. В Україні щодо стимулювання інвестиційної діяльності нещодавно було прийняті відповідні суперечливі нормативно-правові акти (кодекси, закони, укази), але ні систематизація інвестиційного законодавства, ні прийняття кодексу не покращили привабливість країни та не збільшили обсяги надходження інвестицій. За роки незалежності України відбулися суттєві зміни, тобто дуже негативно впливає демографічна ситуація та посилення еміграційних процесів, хоча надходження від заробітчани – це важливе та суттєве джерело надходжень до бюджету країни, які доцільно було б інвестувати їх на розвиток промисловості країни [6].

Як стверджують О. Задоя та В. Кушова, «...у роки незалежності пріоритетним завданням було залучити якомога більше саме довгострокових іноземних інвестицій, а також налагодити процеси їх ефективного використання, але через певні соціально-економічні, політичні фактори, інвестори обходять Україну, навіть незважаючи на високий процент рентабельності капіталу, а одним з найважливіших питань, яке перетворилося сьогодні в проблему національного масштабу, є це ситуація з падінням вітчизняного виробництва» [7]. Також О. Задоя та В. Фоменко наголошують на тому, що «...наявність певних проблем в Україні заважає здоровій економічній активності. Приклади таких проблем: наявність корупційних схем на всіх рівнях адміністративного управління, великі прогалини в законодавстві, велика частка тіньової економіки, військові дії на промисловій частині країни, поганий міжнародний імідж, неузгодженість стратегій фінансових установ, що ведуть до невпевнених дій щодо покращання економічної ситуації тощо» [6]. Динаміка, структура прямих і портфельних інвестицій в Україну та динаміка зростання боргових зобов'язань країною представлено у табл. 1. Усі дані, які вказані в дослідженні, наведено без урахування АР Крим, м. Севастополя та частини територій у Донецькій та Луганській областях.

Таблиця 1

Інвестиції в Україну за 2014-2020 рр.

Показник	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Динаміка прямих та портфельних інвестицій в Україну, млн дол. США</i>							
Прямі іноземні інвестиції	50,2018	44,124	45,668	45,862	44,805	52,189	50,005
Портфельні інвестиції в Україну, всього	32,021	28,758	28,778	30,569	32,674	38,575	37,036
Перевищення прямих іноземних інвестицій над портфельними, %	36	35	37	33	27	26	26
<i>Структура портфельних іноземних інвестицій в Україну, млн дол. США</i>							
Інструменти участі в капіталі	4,662	4,871	4,924	5,144	5,125	5,178	5,345
Боргові цінні папери	27,359	23,887	23,854	25,425	27,549	33,397	31,691

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Динаміка зростання боргових зобов'язань України, млн дол. США</i>							
Загальний борг	69,795	65,506	70,971	76,305	78,323	84,365	90,255
Зовнішній борг	38,792	43,445	45,604	48,989	50,465	48,941	53,721
Внутрішній борг	31,003	22,061	25,367	27,316	27,860	35,424	36,534

Джерело: згруповано за даними [8; 9].

З табл. 1 можна побачити перевищення прямих іноземних інвестицій над портфельними іноземними інвестиціями (у 2020 році 26 % – це рекордний мінімум за останні десять років). Ці зміни можна пов'язати з активними політичними діями на арені України, продовженням військових дій, а також запровадженням карантинних обмежень на території країни. Структура портфельних іноземних інвестицій в Україні має великий дисбаланс, що не сприяє розвитку промисловості, а призводить до зростання внутрішнього та зовнішнього боргу й залучення ще більших коштів міжнародних фінансових організацій. Значна частина інвестицій представлена саме борговими інструментами (платіжний баланс – це кредити та облігації різного терміну дії), а не акціями великих компаній та корпорацій. Тобто портфельні інвестиції витрачаються на вторинні проблеми й не виконують свою основну функцію. Слід зазначити, що зниження прямих інвестицій відбувається під час несприятливих умов для міграції капіталу в країну через погіршення економічного, правового й соціального середовища, що підвищує ризики для інвест-проектів. Тобто національна економіка буде поставати перед проблемою бюджетного дефіциту. Адже у 2020 році відтік прямих іноземних інвестицій (ППІ) становив 100 млн дол. США, а відтік чистих ПІІ – 420 млн дол. США. Показники чистих прямих іноземних інвестицій у кризовому 2020 році були найгіршими за останні 20 років. Дійсно, економіка України потребує вливання іноземного капіталу, особливо при збільшенні обсягу валового боргу країни. Необхідно створювати сприятливі інвестиційні умови та змінювати адміністративні ланки, які будуть використовувати іноземний капітал за призначенням.

Погоджуємось із О. Бутнік-Сіверським та Н. Котковою, що «...найважливішою передумовою щодо позитивних зрушень та здійснення економічних перетворень, є самообсяги вкладених інвестицій, які здатні у майбутньому забезпечити розвиток галузі харчової промисловості, інноваційний розвиток підприємств, стабільний розвиток соціальної сфери, підвищити науковий і кадровий потенціал, адже без інвестицій неможливо здійснити структурну перебудову галузі, підвищити її техніко-економічний рівень та підвищити конкурентоспроможність вітчизняного виробництва в цілому» [10].

Формування та ефективне використання інноваційного та інвестиційного потенціалу промисловості є основою сталого розвитку також і економіки харчової промисловості, а проблеми визначення ефективності інвестиційного потенціалу є дуже актуальними для галузей харчової промисловості України. Зауважимо, що харчова промисловість є однією з найбільш перспективних галузей промисловості, що швидко розвивається, випускаючи великий асортимент товарів і створюючи нові продукти за світовими стандартами, відповідно до зростання потреб споживачів, а відповідність цим стандартам можна досягнути тільки за умови переходу на інноваційну модель розвитку та впровадження провідних сучасних технологій. Тобто підвищення ефективності функціонування підприємств харчової промисловості можливе за рахунок інвестиційної діяльності та її фінансового забезпечення за рахунок реалізації інвестиційних проектів у напрямку реконструкції та технічного переоснащення виробництва. Підприємства харчової промисловості допомагають наповнювати місцеві бюджети й дійсно потребують інвестицій для модернізації.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

З роками галузева структура припливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) змінювалася і найбільш інвестиційно-привабливою була саме промисловість, де здебільшого інвестиції було спрямовано у виробництво саме продуктів харчування, що є привабливим для іноземних інвесторів завдяки стабільному попиту на продукцію. Погодимось з висновками та твердженнями О. Гальцової, що «...харчова промисловість є однією з найбільш інвестиційно привабливих галузей української промисловості, що пояснюється швидкою окупністю інвестицій, наявністю широкої бази аграрної сировини для виробництва харчової продукції, а також існуванням містких ринків збуту [11]. Тому подолати будь-які проблеми можна за допомогою прийняття стратегічно важливих і виважених управлінських рішень, допомоги з боку держави, запозиченого досвіду провідних країн світу тощо.

Спроба переходу на нові ринки збуту, невідгідні й занадто високі банківські відсотки (умови кредитування), підвищення цін на енергоресурси негативно впливають на сучасний фінансовий стан також і сільгосппідприємств (сировинна база для галузі харчової промисловості). Можна зробити висновок, що негативні процеси ще переважають над позитивними, обсяги інвестицій не тільки не відновлюються, а й навпаки з кожним роком порівняно з рівнем попередніх років зменшуються [12]. Інвестиційна пріоритетність сільського господарства перед харчовою промисловістю у 2020 році, тобто співвідношення, становила 1,75 : 1,00 (рис. 1).

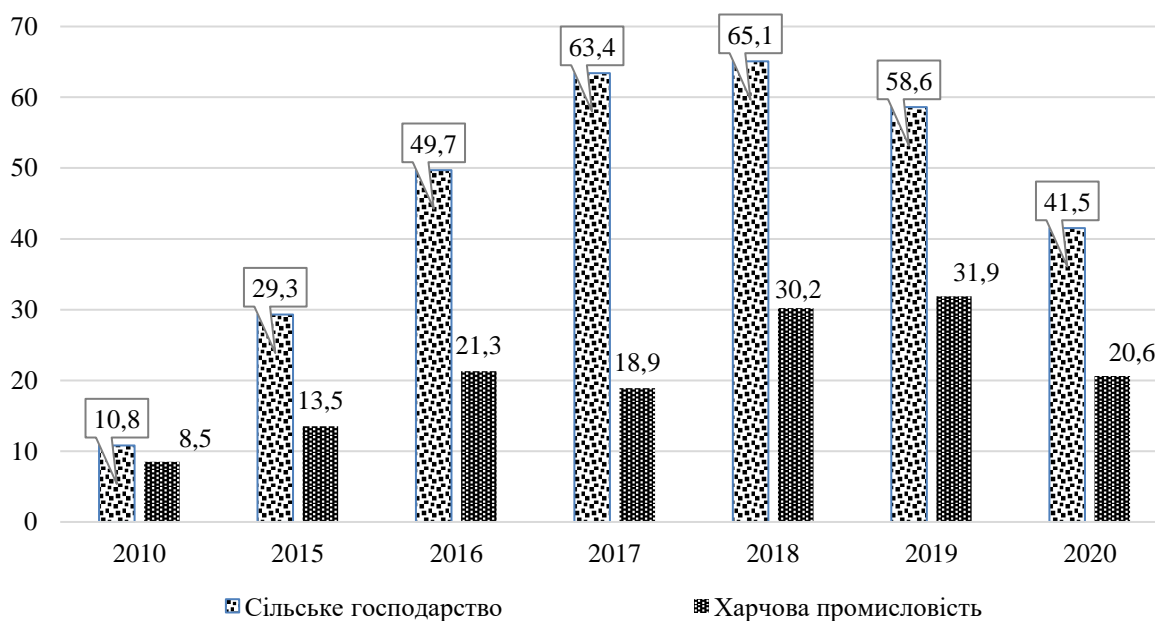

Рис. 1. Капітальні інвестиції в сільське господарство та харчову промисловість України, млрд грн

Джерело: згруповано за даними [13].

Як видно з рис. 1 та відповідно до вищевикладеного можна зробити висновки, що обсяги капітальних інвестицій для повного забезпечення потреб виробників є недостатніми, а тому потребують створити більш сприятливий клімат для їх надходження, наприклад, зменшення корупції, удосконалення нормативно-законодавчої бази, пільгові умови оподаткування, кредитні канікули, втілення стратегії приватно-державного партнерства (ПДП), усунення впливу негативних чинників тощо. Динаміка показників прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку і з економіки України наведено в табл. 2.

Таблиця 2

*Динаміка показників прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал)
в економіку і з економіки України*

Показник	Рік			
	01.01.2019		31.12.2019	
	тис. дол. США	у % до загального підсумку	тис. дол. США	у % до загального підсумку
Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України				
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	2 859 412,8	8,7	2 844 335,0	7,9
Виробництво харчових продуктів	1 444 348,9	4,4	1 398 546,5	3,9
Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	19 764,0	0,1	21 257,8	0,1
Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молосків	1934,9	0,0	2054,5	0,0
Перероблення та консервування фруктів і овочів	123 890,3	0,4	136 155,5	0,4
Виробництво олії та тваринних жирів	467 895,8	1,4	537 382,1	1,5
Виробництво молочних продуктів	96 959,6	0,3	97 339,9	0,3
Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів	50 226,7	0,2	48 953,0	0,1
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	28 606,7	0,1	30 806,5	0,1
Виробництво інших харчових продуктів	633 184,5	1,9	501 857,5	1,4
Виробництво готових кормів для тварин	21 886,4	0,1	22 739,7	0,1
Виробництво напоїв	959 354,1	2,9	992 262,5	2,8
Виробництво тютюнових виробів	455 709,8	1,4	453 526,0	1,3
Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з України				
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	53 663,9	0,9	26 739,2	0,4
Виробництво харчових продуктів	50 931,8	0,8	23 999,9	0,4
Виробництво інших харчових продуктів	23 774,1	0,4	22 993,7	0,4
Виробництво напоїв	2732,1	0,0	2739,3	0,0

Джерело: згруповано за даними [13]

На підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у 2020 р. обсяг випуску продукції скоротився на 2,0% (у 2019 р. – зріс на 3,3 %), у т. ч. у виробництві молочних продуктів – на 3,4% (зменшився на 4,9 %), м'яса та м'ясних продуктів – на 1,1 % (зріс на 2,0 %), хліба, хлібобулочних і борошняних виробів – на 7,9 % (зменшився на 6,0 %), продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів – на 7,4 % (зріс на 4,1 %), какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів – на 1,9 % (зріс на 11,3 %), цукру – на 33,0 % (зменшився на 17,2 %) та напоїв – на 4,7 % (зменшився на 0,3 %). Але одержано приріст продукції у переробленні та консервуванні фруктів та овочів (4,9 %), у виробництві олії та тваринних жирів (3,8 %), тютюнових виробів (0,2 %) [13]. Найшвидшими темпами іноземні інвестиції зростають саме в переробну галузь України. Адже ще у 2010 році різниця між іноземними інвестиціями у харчову промисловість та сільське господарство була меншою ніж утричі – 1,977 млрд дол. США та 720 млн дол. США відповідно. Тоді як минулого року цей показник сягнув рекордного за десять років рівня – у 6,3 раза (2,859 млрд дол. США та 452 млн дол. США). Основною країною-інвестором у сільське господарство України у 2019 році виступив Кіпр (211,4 млн дол. США з часткою 39 %). Це пояснюється тим, що Кіпр – це офшорна зона, кошти звідти повертаються в Україну. Варто додати, що значно менше інвестували такі країни: Данія – 51,3 млн дол. США (частка – 9,5 %), Польща – 44,6 млн дол. США (8,2 %), Нідерланди – 33,5 млн дол. США (6,2 %), Німеччина –

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

31,3 млн дол. США (5,8 %). Насамперед ці кошти пішли на розвиток рослинницького напрямку (58,4 %) та тваринницького (31,6 %), значно менше – у допоміжну діяльність у с/г та після урожайну діяльність (7,8 %), змішане сільське господарство (1,5 %) [14].

Сьогодні процеси в Україні негативно впливають на функціонування як окремих підприємств, так і на економіку загалом, а саме: багато підприємств скорочують обсяги виробництва та припиняють вже діючі програми інноваційно-технологічної модернізації; невідповідність європейським стандартам якості та безпеки продукції заважає просуванню вітчизняних харчових продуктів на європейські ринки. Вирішення цієї проблеми – це прискорення модернізації підприємств [15].

З 1 липня 2021 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», тобто розпочато вільний продаж землі, що, в свою чергу, може збільшити концентрацію земельних ресурсів агрохолдингів, що, у свою чергу, може призвести до дефіциту сировини для переробних підприємств галузі. Треба також зауважити, що з 1 січня 2022 року вступає в силу Закон України «Про безпеку і якість харчових продуктів», який на вимогу СОТ був прийнятий для впорядкування торгівлі м'ясою та молочною продукцією відповідно до міжнародних стандартів якості. Тобто «...забороняється реалізація необробленого молока і сиру домашнього виробництва, а також м'яса тварин подвірного забою на продовольчих ринках» [16]. Така заборона може призвести до колапсу молокопереробної галузі.

Фактори, які впливають на інвестиційний клімат – це: інфляція та її рівень; система оподаткування та пільгове оподаткування; фінансова спроможність та фінансова стійкість підприємств; політична стабільність; судова система та рівень корупції; система контролю за використанням інвестицій; ціни на енергетичні ресурси тощо.

Із вищевикладеного можна запропонувати організаційно-економічний механізм розвитку галузі харчової промисловості (рис. 2). На рис. 2 також висвітлені проблеми розвитку галузі та запропоновано стратегічні й тактичні цілі, засоби і інструменти, які в перспективі дозволять галузі розвиватися.

Створення та існування регіональних кооперативів з можливістю мінімізації фінансових ризиків, можна розвивати за рахунок венчурного фінансування → переробні заводи, які укладатимуть венчурні угоди (модернізація, інновації, новий продукт тощо). У випадку успіху → частка ринку буде більшою, а при невдачі → збитки мінімальні.

Висновки та пропозиції. Для залучення інвестицій у підприємства харчової промисловості України є певні проблеми, серед яких: нерозвиненість інфраструктури, нерегульованість законодавства та слабкість фінансово-кредитної системи, непрозорість податкової системи. Здатність економіки проводити та здійснювати довгострокове фінансування залежить від можливості фінансової системи ефективно акумулювати грошові потоки в інвестиції через конкурентні ринки.

На сьогодні основним джерелом фінансового забезпечення підприємств харчової галузі виступають власні кошти. Завищені відсоткові ставки роблять дане джерело фінансування нерентабельним. З метою активізації інвестиційних процесів необхідно стабілізувати політико-економічний стан країни, знищити корупцію в адмініструванні інвестицій. Без підтримки держави та зарубіжних інвесторів нарощувати виробництво та розвивати розвиток галузі неможливо. Тому держава має втілювати реформи, які б стимулювали надходження інвестицій і розвивали сектор промисловості.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

РЕГІОНАЛЬНІ КООПЕРАТИВИ

Мета – розвиток галузі харчової промисловості та поліпшення інвестиційного клімату.
Ціль – утримання й розширення ринкової частки на внутрішньому, локальному, національному та міжнародному ринках.

фактори, які впливають на інвестиційний клімат України у харчовій промисловості

- рівень інфляції
- система оподаткування
- фінансова стійкість підприємств
- політична стабільність
- судова система та рівень корупції
- контроль за використанням інвестицій
- ціни на енергетичні ресурси
- тощо.

проблемами для подальшого розвитку галузі

- запровадження ставки нульового мита при імпорті з ЄС;
- збільшення імпорту;
- високі кредитні ставки;
- дефіцит сировини для виробничих потреб підприємств галузі;
- підвищення тарифів на електроенергію, газ та воду;
- відсутність державного фінансування в інноваційній розробки та технології;
- тощо.

Тактичні цілі:

- розкриття потенціалу областей та регіонів;
- підтримка та розвитку регіонального аграрного виробництва;
- поглиблення досвіду виходу на закордонні ринки;
- поглиблення досвіду інтеграції міжнародних систем менеджменту якості;
- створення механізму компенсації % по кредитах, компенсація за тарифами (вода, газ, енергія);
- підвищення продуктивності праці;
- створення механізму компенсації збільшення продовольчого імпорту;
- звільнення (зменшення) від податків підприємств, які реалізують міжнародні проекти та впроваджують міжнародні системи менеджменту якості;
- бюджетна допомога «захищена стаття»;
- сприяння виходу на закордонні ринки;
- тощо.

засоби та інструменти досягнення мети:

- поліпшення інвестиційного клімату;
- поглиблення транскордонного співробітництва;
- розробка програм розвитку великотоварного виробництва та освоєння технологій виробництва якісних та безпечних продуктів;
- розширення експорту та розвиток імпортозаміщення;
- впровадження міжнародних систем менеджменту якості;
- освоєння технологій глибокої переробки сировини та розширення асортименту готової продукції;
- розвиток та удосконалення транспортної інфраструктури;
- створення механізму компенсації збільшення продовольчого імпорту, високих кредитних ставок, скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин через АЧС, низької продуктивності праці;
- адаптація до імплементації Закону України «Про безпеку і якість харчових продуктів»;
- адаптація до норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення»;
- тощо.

Рис. 2. Організаційно-економічний механізм розвитку галузі харчової промисловості

Джерело: розроблено автором

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Можна відзначити, що харчова промисловість є достатньо перспективною, і тому розвиток галузі має бути комплексним, мають враховуватися світові тенденції, внутрішній та зовнішній попит на окремі види інноваційної. А виконання вищенаведених завдань та створення регіональних кооперативів допоможе вітчизняній галузі харчування вийти на новий рівень розвитку та підвищити рівень національної економіки.

Список використаних джерел

1. Грабович Т. С. Аналіз справ харчової промисловості України / Т. С. Грабович // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – 2013. – № 49 (1022). – С. 28–33.
2. Немченко Г. В. Розвиток підприємств харчової промисловості в умовах реформування аграрного сектору економіки [Електронний ресурс] : дис. ... д-ра філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Г. В. Немченко ; Одеська національна академія харчових технологій. – Одеса, 2021. – Режим доступу: <https://www.onaft.edu.ua/download/dissertation/phd/Disser/2021/Disser-PhD-Nemchenko.pdf>.
3. Дейнеко Л. В. Стратегія розвитку харчової промисловості України та її регіонів на період до 2015 р. : монографія / Л. В. Дейнеко, А. О. Коваленко, Л. В. Старшинська. – К. : РВПС України НАН України, 2011. – 212 с.
4. Гурочкіна В. В. Інвестиційне забезпечення розвитку промислових підприємств в економіці емерджентного типу / В. В. Гурочкіна // Підприємництво та інновації. – 2020. – Вип. 11-2. – С. 3-22.
5. Шергіна Л. А. Аналіз тенденцій і перспектив розвитку підприємств харчової промисловості України / Л. А. Шергіна, А. Й. Жемба, Ю. І. Пономарьова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2017. – № 875. – С. 181–187.
6. Задоя О. А. Тенденції розвитку портфельних іноземних інвестицій в Україні / О. А. Задоя, В. С. Фоменко // Європейський вектор економічного розвитку. – 2021. – № 1 (30). – С. 44-53.
7. Задоя О. А. Подолання імпортозалежності як стратегічне завдання України / О. А. Задоя, В. С. Кушова // Академічний огляд. – 2018. – № 2 (49). – С. 101–108.
8. The International Monetary Fund [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=61545851>.
9. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/finance/debtgov/2014/>.
10. Бутнік-Сіверський О. Б. Економетрична оцінка результативності інноваційно-інвестиційного потенціалу в харчовій промисловості України / О. Б. Бутнік-Сіверський, Н. С. Коткова // Інтелект ХХІ. Інвестиційно-інноваційна діяльність. – 2020. – № 3. – С. 126-134.
11. Гальцова О. Л. Особливості стратегічного планування інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості / О. Л. Гальцова // Інфраструктура ринку: електронне наукове видання. – 2019. – Вип. 27. – С. 35-37.
12. Захарчук О. Дисбаланс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agrotimes.ua/article/shho-strymuje-investycziyi-v-agrarne-vyrobnyctvo>.
13. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Іноземці інвестують в харчову промисловість України в 5 рази більше, ніж в аграрний сектор [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.agroday.com.ua/2020/06/11/inozemtsi-investuyut-v-harchovu-promyslovist-ukrayiny-v-5-razy-bilshe-nizh-v-agrarnyj-sektor/>.
15. Бужимська К. О. Дослідження та аналіз процесів модернізації на підприємствах харчової промисловості України / К. О. Бужимська, Н. А. Станкевич // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2017. – № 2(37). – С. 8–13.
16. Мудрак Р. П. Продовольчий ринок України: ризики та нові можливості в контексті європейської інтеграції / Р. П. Мудрак // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2014. – Вип. 85, ч. 2. – С. 219-228.

References

1. Grabovych, T.S. (2013). Analiz sprav kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Analysis of the food industry of Ukraine]. *Visnyk NTU "KhPI". Serii: Aktualni problemy upravlinnia ta finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpriemstva – Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of management and financial and economic activity of the enterprise*, (49(1022)), 28–33.
2. Nemchenko, H.V. (2021). *Rozvytok pidpriemstv kharchovoi promyslovosti v umovakh reformuvania ahrarnoho sektoru ekonomiky [The development of the food industry in terms of reforming the agricultural sector]* [Dissertation of doctor of philosophy; Odesa National Academy of Food Technologies]. <https://www.onaft.edu.ua/download/dissertation/phd/Disser/2021/Disser-PhD-Nemchenko.pdf>.
3. Deineko, L.V., Kovalenko, A.A., Starshinskaya, L.V. (2011). *Stratehiia rozvytku kharchovoi promyslovosti Ukrainy ta yii rehioniv na period do 2015 r. [Strategy for the development of the food industry of Ukraine and its regions for the period up to 2015]*. RVPS of Ukraine NAS of Ukraine.
4. Hurochkina, V. (2020). Investytsiine zabezpechennia rozvytku promyslovykh pidpriemstv v ekonomitsi emerdzhennoho typu [Investment provisions of industrial enterprise development in emergence economy]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and innovation*, 11-2, 3-22.
5. Shergina, L.A., Zhemba, A.I., Ponomarova, Yu.I. (2017). Analiz tendentsii i perspektyv rozvytku pidpriemstv kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Analysis of tendencies and prospects of development of food industry enterprises of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha". Serii: Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku – Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development*, (875), 219-228.
6. Zadoia, O.A., Fomenko, V.S. (2021). Tendentsii rozvytku portfelnykh inozemnykh investytsii v Ukraini [Trends in the development of portfolio foreign investments in Ukraine]. *Yevropeiskyi vektor ekonomichnoho rozvytku – European vector of economic development*, (1(30)), 44-53.
7. Zadoia, O.A., Kushchova, V.S. (2018). Podolannia importozalezhnosti yak stratehichne zavdannia Ukrainy [Overcoming import dependence as a strategic task of Ukraine]. *Akademichnyi ohliad – Academic review*, (2(49)), 101–108.
8. The International Monetary Fund. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=61545851>.
9. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. <https://index.minfin.com.ua/finance/debtgov/2014/>.
10. Butnik-Siversky, O., Kotkova, N. (2020). Ekonometrychna otsinka rezultatyvnosti innovatsiino-investytsiinoho potentsialu v kharchovii promyslovosti Ukrainy [Econometric evaluation of efficiency of innovation and investment potential in the food industry of Ukraine]. *Intelekt KhKhI. Investytsiino-innovatsiina diialnist – Intelligence XXI. Investment and innovation activities*, (3), 126-134.
11. Galtsova, O.L. (2019). Osoblyvosti stratehichnoho planuvannia investytsiinoi diialnosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [Features of strategic planning of investment activity of food industry enterprises]. *Infrastruktura rynku: elektronne naukove vydannia – Market infrastructure: electronic scientific publication*, 27, 35-37.
12. Zakharchuk, O. (2021). Dysbalans [Imbalance]. <https://agrotimes.ua/article/shho-strymuye-investytsiyi-v-agrarne-vyrobnycztvo>.
13. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Inozemtsi investuiut v kharchovu promyslovist Ukrainy v 5 razy bilshe, nizh v ahrarnyi sektor [Foreigners invest in the food industry of Ukraine 5 times more than in the agricultural sector]. <https://en.agroday.com.ua/2020/06/11/inozemtsi-investuyut-v-harchovu-promyslovist-ukrayiny-v-5-razy-bilshe-nizh-v-agrarian-sector/> 20.10.2021.
15. Buzhimskaia, K.O., Stankevich, N.A. (2017). Doslidzhennia ta analiz protsesiv modernizatsii na pidpriemstvakh kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Research and analysis of modernization processes at the enterprises of the food industry of Ukraine]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, (2(37)), 8–13.

16. Mudrak, R.P. (2014). Prodovolchyi rynek Ukrainy: ryzyky ta novi mozhlyvosti v konteksti yevropeiskoi intehratsi [Food market of Ukraine: risks and new opportunities in the context of European integration]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva – Collection of scientific works of Uman National University of Horticulture*, 85(2), 219-228.

Отримано 29.11.2021

UDC 338.439

Denys Krylov

Doctor of Economics, Honored Economist of Ukraine
Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

E-mail: d.v.krilov76@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-8522-5433>

Olena Filatova

PhD Student Economics

Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: filatovaolena2021@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-1460-7922>

**PROBLEMS AND PROSPECTS OF FOOD INDUSTRY DEVELOPMENT
AND ITS INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN UKRAINE**

The development of the food industry in Ukraine is studied and it is noted that its material and resource provision, its effective development directly depend on the volume, structure and direction of investment resources, innovation and financial stability.

It is noted that the excess of foreign direct investment over portfolio foreign investment in 2020, as a record low, can be attributed to active political action in Ukraine, the continuation of hostilities, as well as the introduction of quarantine restrictions. The structure of portfolio foreign investment has an imbalance that does not lead to industrial development, but leads to an increase in domestic and external debt, as a significant part of investment is represented by debt instruments.

The factors that influence the investment climate for the further development of the food industry are listed: the level of inflation; taxation system; financial stability of enterprises; political stability; judicial system and level of corruption; control over the use of investments; energy prices. Strategic and tactical goals for further development of the industry, means and tools to achieve the goal have been identified. The organizational and economic mechanism of development of the food industry and creation of cooperatives at the expense of venture financing at the conclusion of venture agreements is offered. The creation of regional cooperatives will help the domestic food industry to reach a new level of development and raise the level of the national economy.

It was concluded that it is necessary to stabilize the political and economic situation in the country, to eliminate corruption in the administration of investments; the state should develop and implement reforms that would stimulate investment in both the agricultural sector and the processing industry; the development of the industry should be comprehensive, world trends, domestic and external demand for certain types of innovation should be taken into account.

Key words: food industry; agrocomplex; investment attractiveness; capital investments; direct investments; processing industry; import; export.

Fig.: 2. Table: 2. References: 16.